

Jan De Ploey
(1937–1992)

Csupán öt év telt el azóta, hogy Magyarországon fogadhattuk a Nemzetközi Földrajzi Unió (IGU) „Mérés, elmélet és alkalmazás a geomorfológiában” (COMTAG) nevű bizottságának tagjait, köztük a titkárt, a flamand Jan DE PLOEY professzort. Az 1992. májusi, a Párizs melletti St. Cloud-ban megtartott konferenciát megelőzően (amelynek szervezésében kiemelkedő szerepet töltött be) nagy megdöbbenést okozott a szomorú hír: már nem lehet közöttünk! Március 30-án, artériarepedés következtében elhunyt.

Jan DE PLOEY 1937. január 27-én született Antwerpenben, tehát alig múlt 55 éves váratlan halálakor. Középiskolai és – a leuveni flamand Katolikus Egyetemen folytatott (1954–1958) egyetemi – tanulmányai során alapos klasszikus műveltséget szerzett. 1961-ben a leuveni egyetemen avatták doktorrá. A következő évben a nemrég függetlenné vált egykori Belga-Kongó fővárosának, Kinshasának az egyetemére került, ahol hat évig szervezte a földrajz oktatását. Később vendégprofesszorként is visszatért az akkor már a Zaire nevet viselő afrikai országba, ahol a csepperóziót kutatta.

33 éves korában már a természetföldrajz rendes tanára újra Leuvenben, ahol 1970 óta a legfontosabb tevékenységi köre az erózió – elsősorban laboratóriumi – vizsgálata és a terepen is ellenőrzött modellezése. Az ő nevéhez fűződik az azóta már világhírnévű leuveni kísérleti geomorfológiai laboratórium létesítése. Ennek haláláig vezetője volt. Az erózió terepi megfigyelésére a flamand löszvidéken, Huldenberg mellett rendezett be munkatársaival kutatóállomást. 110 tudományos közleményének döntő része a negyedidőszaki üledékek fizikai tulajdonságaival, rétegtanával, erodálhatóságával, valamint a barázdás és árkos erózió modellezésével, ill. legújabbban a barázdák közötti erózió mértékével, az erózió energia fedezetével foglalkozik. A nyolcvanas évektől egyre több figyelmet szentelt a talajvédelem lehetséges módjainak is.

Mint kis nép fia, igyekezett korán bekapcsolódní a nemzetközi tudományos életbe. Három világnyelvet beszélt felső fokon. Alkalmá nyílt a harmadik világ több országában is kutatni (Zaire-on kívül Tunéziában, Nigériában, Izraelben és Brazíliában). Számtalan más egyetemről kapott meghívást előadás tartására; a városok alfabetikus listája Aachentől Barcelonán, Canberrán, Rio de Janeirón, Torontón keresztül (hogy csak néhányat említsünk) Würzburgig terjed. DE PLOEY professzor 80 nemzetközi konferencián szerepelt előadóval. A nyilvánosság előtti előadásaira a higgadság, pontos és egyszerű fogalmazásmód volt jellemző.

A belga nemzeti tudományos társaságokban és bizottságokban betöltött funkcióin kívül a legszélesebb körű tevékenységet az IGU COMTAG titkáráként fejtette ki, 1984–88 között. Azért vált meg ettől a tisztségtől, hogy minél több energiát szentelhesen az Európai Talajvédelmi Társaság megalakításának. 1988 óta a Társaság elnöke volt. A frankfurti geomorfológiai kongresszuson a Geomorfológusok Nemzetközi Társulása (IAG) titkárává választották. Elméleti munkásságáért 1987-ben a Brit Geomorfológiai Kutatócsoport (BGRG) David Linton-éremmel tüntette ki, a gyakorlati talajvédelmet megalapozó tevékenységéért pedig ugyanabban az évben a belga talajvédők Ford-érmét nyerte el.

Jan DE PLOEY jellegzetes alakja, professzoros megjelenése, ahogyan elmaradhatatlan szivarját szívja, hiányozni fog a nemzetközi fórumokról. A talajerózió kutatásában azonban iskolát teremtett, így tanítványai (elsősorban J. POESEN és G. GOVERS) révén – akik ma már szintén nemzetközi szaktekintélynek számítanak – tudományos eredményei, nézetei még sokáig befolyásolni fogják a geomorfológia fejlődését.

LÓCZY DÉNES